

СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

к.е.н., доц. **Андрос С.В.**

Університет банківської справи Національного банку України, м. Київ

Романьок Т.В.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

Зростання популярності до стратегії відповідального інвестування зумовлене підвищенням матеріального добробуту інвесторів, що дає змогу обґрунтовано підходити до низки проблемних питань, пов'язаних з етичною і соціальною відповідальністю інвестицій. Відповідальне інвестування можна визначити як процес прийняття інвестиційних рішень, що враховують у межах фінансового аналізу соціальні, екологічні та етичні наслідки інвестицій. В основі даного підходу покладено аналіз та виокремлення, в якості прийнятних об'єктів для інвестування, компаній, які задовольняють певні критерії корпоративної відповідальності. Ринок відповідального інвестування зростає швидкими темпами. Так, у 2010р. обсяги соціально-відповідальних інвестицій США склали 3,07 трлн. дол., у той час як в Європі – 5 трлн. дол. Відповідальне інвестування можна представити трьома ключовими напрямками: соціальним (дотримання прав людини, заборона експлуатації дитячої праці, корпоративне управління, безпека населення); етичним (відмова від співпраці з компаніями, що виробляють, реалізують та розповсюджують тютюн, алкоголь, зброю, порнографічну продукцію, азартні ігри); екологічним (збереження поновлюваних джерел енергії, охорона і збереження природних ресурсів, безпека навколишнього середовища, зміна клімату).

Серед основних методів відповідального інвестування, що застосовуються у світовій практиці слід виділити: відбір компаній (screening); активні дії акціонерів (shareholder advocacy); суспільне інвестування (community investing). Відбір компаній здійснюється за принципом виключення («negative» чи «avoidance» screening), що передбачає видалення зі списку об'єктів для інвестування компаній, продукція чи ділова практика яких суперечить моральним цінностям інвестора. Особливої вагомості набуває цільовий пошук цінних паперів тих компаній, які характеризуються позитивним впливом на розвиток суспільства та роблять внесок у захист навколишнього середовища. Відбір здійснюється на основі розроблених рейтингів – Calvert Social Index, MSCI KLD 400 Social Index, FTSE4Good Indexes, Dow Jones Sustainability Indexes. Другий метод відповідального інвестування – активні дії акціонерів, що полягає у винесенні питань соціальної відповідальності бізнесу та корпоративного управління на голосування загальних зборів акціонерів. І на останнє, суспільне інвестування чи «місцеві інвестиційні програми». Кошти, що виділяються інвесторами в межах цих програм, у вигляді фінансування під низький відсоток спрямовуються населенню, що знаходиться в несприятливих економічних умовах або проживають у бідних місцевих та сільських районах [1].

Суб'єктами інвестування в місцеві громади є фінансові інститути суспільного інвестування (Community Development Financial Institutions); банки розвитку (Community Development Banks); інвестиційні фонди (Community Development Investment Funds), кредитні союзи (Community Development Credit Unions), фонди взаємодопомоги (Community Development Loan Funds), венчурні фонди (Community Development Venture Capital Funds).

Деякі корпорації розробляють критерії, за якими можна оцінювати вплив програм відповідального інвестування на «місцеве співтовариство». Так, BP Amoco однією з перших почала здійснювати систематичну оцінку програм щодо інвестування у співтовариство. Такі компанії, як Diageo, Shell, Ford Motor Company, включають оцінку впливу на «місцеве співтовариство» в більш широкому контексті соціального аудиту їх виробничої діяльності. ТНК використовують різні структури та механізми для реалізації програм по роботі з «місцевим співтовариством». До них належать: корпоративні фонди (можуть бути інтернаціональними, як у Diageo, чи локальними); глобальні програми (програма Shell щодо підтримки молодих бізнесменів; програма BP Amoco, спрямована на збільшення контактів між науковими школами і університетами); добровільна активність персоналу компанії (типова для Levi Strauss, Marks and Spencer, British Telecom); стратегічне партнерство з некомерційними організаціями (більшість ТНК, включаючи McDonalds, Nike, Intel, Citigroup, встановили довгострокове партнерство з міжнародними некомерційними організаціями, такими як ActionAid, CARE International, ACCION); підтримка союзів та коаліцій «бізнес у суспільстві»; підтримка національних благодійних центрів.

В Україні відповідальне інвестування знаходиться на етапі становлення. Вважаємо, що основним чинником, стримуючим розвиток відповідального інвестування в Україні є не стільки недостатня кількість компаній, які використовують норми корпоративної соціальної відповідальності, скільки низька інформаційна прозорість діяльності низки компаній і, відповідно, неможливість для потенційного інвестора отримати достовірну інформацію про реальне дотримання вимог соціальної відповідальності.